

АНАЛИЗ НА УЧЕБНАТА ДЕЙНОСТ ВЪВ ФАКУЛТАТИВНИТЕ РЕЛИГИОЗНИ ДИСЦИПЛИНИ НА СВУБИТ

Светла Шапкалова

*Специализирано висше училище по библиотекознание
и информационни технологии, София
sasch@abv.bg*

Ключови думи: анализ; факултативни религиозни дисциплини; педагогически опит; методи на преподаване; информационни технологии; междурелигиозна толерантност; мотивация, интеграция.

Резюме: Презентацията анализира един съвременен педагогически опит за обучение във факултативните религиозни дисциплини изучавани в две от специалности на СВУБИТ.

Подбрани са конкретни методи на преподаване, които успешно се реализират с помощта на информационните технологии. Посочен е реален педагогически опит за входната и изходна мотивация на студентите в избора им на факултативни учебни дисциплини с религиозна насоченост. Направен е опит за цялостен анализ на религиозни обучение в Специализираното висше училище.

Придобитите знания, религиозните добродетели и идеята за толерантност аргументират младите хора за успешна интеграция в съвременния информационен свят.

В съвременното общество е немислимо да се говори за модерно и ефективно образование без помощта на информационните технологии.

Известно е, че Информатиката е наука, която се развива с шеметни темпове. В исторически аспект за пръв път през 1958 г. е пуснат първия трансатлантически кабел, който успява да свърже Европа със Северна Америка. Днес оправдано наричаме Интернет Глобална мрежа, с която хората от цял свят работят, комуникират и се забавляват. След като от няколко години в Мрежата, най-масовият начин за комуникация бе изпращането на текстови съобщения по електронна поща или клиент за чат в реално време, все по - активно се преминава към визуализация и звук. Днес Интернет е начин на живот [5, с. 51].

Динамичните промени в обществото ни през последните години на ХХ век. наложиха смяна и на статута на Библиотекарския колеж във Висшето училище по библиотекознание и информационни технологии. С преобразованието се

наложи и актуализиране на учебните планове и програми, както и модернизиране на обучението с помощта на информационните технологии.

От академичната учебна 2003-2004 г. в Специализираното висше училище по библиотекознание и информационни технологии бе открита специалност "Информационни фондове на културно-историческото наследство". В нея студентите получават знания по религия в три учебни дисциплини: "История на християнската религия и култура" за учебната 2004-2005г., а за следващата учебна година названието на дисциплината се променена в "История на религиозните деноминации в България", която продължава да е със статут на задължителна учебна дисциплина и се изучава в III-я семестър. Също така на вниманието на студентите се предлагат и две факултативни /изборни/ дисциплини, даващи религиозни знания, а именно "Информационни фондове на религиозните центрове" и те могат да я предпочитат в IV-я семестър, както и "Празничен календар" предвидена в V-ти семестър на обучението.

В задължителният учебен предмет се акцентира на историческата, догматическата и културната страна на юдейската, християнската и ислямската религии. В останалите две факултативни учебни дисциплини се записват студенти с конкретни интереси към религията и желаещи да допълнят знанията си за християнството, юдаизма и/или исляма. Освен обзора на световните религии, студентите имат възможност да се информират за фондовете на религиозните центрове, а именно книжовното и религиозно културно наследство. Обект на внимание са манастирските библиотеки.

Изпитът в посочените дисциплини, даващи знания по религия, се провежда с тест, който е разработен с различни варианти на изпитни въпроси. С помощта на информационните технологии се обработват резултатните от тестовото изпитване. Преподавателят преценява, дали е постигнал първоначалната цел в обучението: **конкретни, ясни и точни знания за дълъг период от време.**

Както бе споменато, с преобразуването на колежа във висше училище, се промени учебният план и в традиционната специалност "Библиотекознание и библиография". Прибавиха се нови учебни дисциплини, като една от тях е свързана с религиозните познания. На бъдещите специалисти бе дадена възможност за избор на факултативната дисциплина "Народен и религиозен празничен календар", чиято учебната програма е ориентирана към изучаване на основните християнски празници и традиции. На практика, всеки един от студентите, който проявява по-специален интерес към религията да има възможност да допълни своите знания, преподадени компетентно от теологична /богословска/ гледна точка.

Преподавателят има за цел да модернизира образованието и да осъществи едно ново обучение с помощта на съвременните информационни

технологии. Лекционния курс в религиозните дисциплини е представен с помощта на мултимедия. Визуализирани са информационните фондове на християнството - църкви, манастири, различни богослужбни книги, икони и т.н.; на исляма – джамии, части от Корана и т.н.; на юдаизма - синагоги, богослужбни книги, различни предмети със сакрементално значение от религиозната обредност.

В образователната програма за извън аудиторна заетост на семинарните занятия се включва “работа на терен” - посещения на различни религиозни центрове. Студентите с желание и интерес посетиха синагога, християнски храм и джамия. Имаха реална възможност да усетят духа, настроението и характерните особености, както и да се запознаят с всяка една деноминация общувайки с равин, свещеник и имам. С емоционална дискусия и коментар, младите хора обсъдиха толерантните етически, нравствени и религиозни принципи в идеологията на разгледаните религии

Моделите на съвременното християнско образование се разработват в резултат на множество търсения от религиозните педагози. Една от актуалните и дискутирани тези е реално съществуващата възможност да се съчетае нравственото възпитание с усвояване на религиозните знания [4, с. 44].

В класическата педагогика, най-общо казано методите за преподаване на знания се разграничават в лекция, беседа и дискусия [3, с. 174].

В семинарните занятия преподавателя по религиозни знания е избрал форма на обучение в която студентите са максимално ангажирани. В някой семинарни занятия, преподавателят води **беседа** със студентите по **дискусионни** предварително зададени теми. В други такива семинарни занятия студентите представят **доклади**, по предварително предпочетена от тях тема и демонстрират своя интерес към конкретна проблематика, което допринася за придобиване на необходимите им знания и компетенции.

В преподаването на дисциплини, даващи знания по религия, преподавателят използва и учебния филм, който е част от модерното обучение и отново е реализиран по време на семинарните занятия с помощта на мултимедия. Много области от религиозния живот не могат да бъдат възприети директно от студентите. Затова и религиозното обучение не се осъществява само чрез работа с текстове, а и чрез реализираните режисьорски виждания, които се дискутират и осмислят от младите хора [1, с. 74].

Учебният параклис към Специализираното висше училище “Св. Николай Чудотворец” е изграден съобразно целите на обучение. С тържествен водосвет бе осветен **първия параклис в българско светско висше учебно заведение** от Патриарх Максим на 03.12.2004 г. Изографисан е от

пловдивската художничка Даниела Евгениева. Параклиът е изграден по каноните на Църквата, разполага с необходимата църковна утвар и в него може да се отслужва Св. Литургия, както и да се извършват седемте тайнства: кръщение, миропомазване, изповед, причастие, брак, свещенство и елеосвещение.

Християнството не гледа на възпитанието като средство за манипулация, а посочва друг хуманен идеал – обновяване на нравствения облик на живота на всички хора, чрез приемане на другостта и индивидуалността [2, с. 120].

Именно затова преподавателят, като адекватно реагиращ на съвременните изисквания на обществото, както и форми на обучение, се стреми да прилага информационните технологии в анализа и обработката на резултатите от направено допитване между студенти избрали факултативните религиозни дисциплини. Студентите се анкетират с конкретна цел: анонимно да саморазкрият мотивите за участие във факултативните религиозни дисциплини. Важно за модератора е да има обратна връзка, за да може по-ефективно да обучава. Анкетата бе прави анонимно и е проведена в началото и края на учебния курс, по двете факултативни дисциплини. Резултатите са обработени с помощта на разработена база данни. Извадката е за две учебни години 2004/05 и 2005/06, включваща 58 входни и 31 изходни измервания.

Анализът от проведената анкета е описан подробно в друго изследване, а тук се представят най-общо резултатите от педагогическото измерване, който биха могли да се обобщят в следните пунктове: 1. Анкетата обективно показва желанието на студентите да се трудят за да повишат квалификационното си равнище; 2. Студентите желаят да придобият нови знания по религия, поради подчертаният интерес към тематиката; 3. Очакват обучението да става по модерен и адекватен на времето начин, а именно с помощта на информационните технологии.

Цитирана литература

1. **Грос**, Енгелберт, и др. Религиозна педагогика. - София, Синаodalно издателство, 2003, 104 с.
2. **Димитрова**, Гинка. Хуманизъм, общуване и възпитание. – София, Веда-Словена ЖГ, 2002, 276 с.
3. **Кожухаров**, Валентин. Православното образование в дидактическа светлина. Велико Търново, 2001, 312 с.
4. **Петров**, Петър. Милка Атанасова. Образование и обучение на възрастни. София, Веда-Словена ЖГ, 2003, 256 с.
5. **Сп. "digital"**, юли 2005, 80 ст.